

THORBECKE, Jan Rudolf, classicus en liberaal politicus (Zwolle 14 januari 1798 - 's-Gravenhage 4 juni 1872).

Na zijn studie in de klassieke letteren verbleef hij vier jaren in Duitsland, waar hij kennis maakte

met de historische rechtsschool. Van 1825 tot '30 was hij hoogleraar in de diplomatieke en politieke geschiedenis aan de universiteit te Gent. Te Leiden vervulde hij van 1831 tot '49 vrijwel dezelfde functie. Daarna wijdde hij zich aan zijn parlementaire en ministeriële loopbaan in de Nederlandse politiek. In zijn Gentse tijd pleitte Thorbecke sterk voor het Nederlands als onderwijstaal, ook aan de universiteit. Hij zag dit als een versterking van de nationale eenheid en niet zozeer als een middel tot ontvoogding van Vlaanderen. Het herstel van de taalvrijheid in juni 1830 achtte hij een ramp. De scheuring van 1830 heeft hij diep betreurd. Het was in zijn ogen een verzwakking van Nederland én van België in het totaal van de Europese machtsverhoudingen.

Nog lang na 1830 hoopte Thorbecke dat, bij een algemene Europese oorlog tegen Frankrijk, Nederland België zou kunnen terugwinnen. Hij heeft de status quo-politiek in de jaren dertig krachtig gesteund.

In latere jaren streefde hij steeds naar samenwerking op internationaal politiek terrein met België, vooral in 1853. Toen in de jaren zestig de waterwegenkwesies acuut werden, wilde Thorbecke zeker een oplossing van de conflicten, maar de handhaving van de Nederlandse rechten verloor hij niet uit het oog.

Na de scheuring bleef hij nog contacten in België houden, in het bijzonder met Gentse orangistische kringen. Een zekere mate van ideologische beïnvloeding van de Vlaamsgezinde liberalen is aan deze contacten te danken.

WERKEN : *Bedenkingen over de Hoogeschoolen en het Academisch Onderwijs van de Letterkundige Faculteit aan de Universiteit van Gent* (1828); - *Een woord in het belang van Europa, bij het voorstel der scheiding tussen België en Nederland* (1830); - *Over de erkenning van de onafhankelijkheid van België* (1830); - *Over de verandering van het algemeen statenstelsel van Europa sedert den Franschen omwenteling, 1e afdeling 1789-1797* (1831).

LITERATUUR : P. Fredericq, *Thorbecke vóór 1830* (1906); - J.B. Manger, *Thorbecke en de historie* (1938); - J. Brandt-van Veen, *Het Thorbecke Archief*, 3 dln. (I 1798-1820, II 1820-1825, III 1825-1830) (Werken Historisch Genootschap te Utrecht, 4e serie, nrs. 3, 7 en 8, 1955-'67); - I.J. Brugmans, *Thorbecke* (1958, derde uitgave); - H.J. Elias, *Geschiedenis van de Vlaamse Gedachte*, I (1963); - C.A. Tamse, *Nederland en België in Europa, 1859-1871, de zelfstandigheidspolitiek van twee kleine staten* (1973); - *De briefwisseling van J.R. Thorbecke, I 1830-1832*, uitgegeven door G.J. Hooykens met medewerking van een werkgroep o.l.v. J.C. Boogman (Rijks Geschiedkundige Publicatiën, kleine serie, 1975).

PIETER VAN HEES